

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXVIII. A lege Festi, jejunii, &C non solvitur incola loci, ubi lex illa
viget, qui solâ causâ eam subterfugiendi, excurrit in locum, ubi non viget.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

Respondeo negativè, nisi aliunde excusetur, ob longitudinem, vel molestiam futuri itineris. Ratio est, quia, quamdiu est in proprio territorio, tenetur legibus illius. Ergo, tenetur lege jejunii.

224 Contrarium quidem asserunt Sanchez, Lessius, Diana, Villalobos, Amicus, & Tamburinus, hoc nixi fundamento, quòd talis eo die non teneatur ad jejunium. Qui enim plures in die refectioes fumere potest (prout ille potest fumere prandium in suo, cœnam in extraneo territorio, vel in eo cœnam & prandium) excusatur (inquit) à jejunio : eò quòd jejunare non teneatur, qui plures refectioes fumere potest. Cùm jejunium essentialiter consistat in unica refectioe.

Sed istud fundamentum ipsorum prorsus invalidum esse, dignoscitur ex eo quòd in suos facilè retorquetur Authores, hoc modo: Qui in hoc jejunii loco, plures uno die refectioes fumere non potest, in eo non excusatur. At iste, de quo agimus, in proprio territorio plures uno die refectioes fumere non potest. Cùm jejunii præceptum (utpote negativum) ibi obliget pro semper, id est pro omni parte diei; nec ipse legitimam ibi habeat excusationis causam. Ergo, &c.

225 Et quam (amabo) legitimam ibi habeat excusationis causam? Quia (inquit) jejunium particulare istius territorii prohibet absolute, & pro omni loco plures eo die refectioes fumere. A quo excusatur qui eo die futurus in loco, in quo plures eo die fumere poterit.

Sed contrà: jejunium particulare istius loci, pro eo loco specialiter institutum est, non absolute pro omni loco. Plures ergo refectioes absolute & pro omni loco non prohibet, sed pro eo dumtaxat. Igitur ut inde discessurus plures ibi refectioes fumere possit, debet ibi habere legitimam excusationis causam, nec sufficit quòd alibi eam habiturus sit. Cùm legitima causa ibi solum excuset, ubi habetur; non ubi non habetur.

CAPUT XXVIII.

A lege Festi, jejunii, &c. non solvitur incola loci, ubi lex illa viget, qui solà causà eam subterfugiendi, excurrit in locum, ubi non viget.

226 Hanc teneo, cum Bonæ-Spei, & Doctoribus gravioribus, contra Sanchez in Summa l. 1. c. 12. & Dianam. Moveor 1º quia leges, quæ ad subditorum utilitatem (præsertim spiritualem) ordinantur, eam conditionem ex natura rei, seu naturali lege, vel saltem jure Gentium annexam habent (prout communis timoratorum. fidelium persuasio, & Ordinariorum praxis ostendunt) ut subditis, sine justa causà, earum

Tom. II.

obligationem subterfugere non liceat. Cùm id necessarium sit ad bonum regimen Provinciarum, & Dioceseon, præcludendamque januam libertinitatis, & continuorum abusu in confinibus diversarum Dioceseon, quibus contraria sententia eam aperit.

2º. Incola loci, ubi Tridentinum viget, 227 se conferens ad locum, ubi non viget, solo animo ibi clandestinè matrimonium contrahendi, ibi equidem tenetur lege Tridentini, quæ ejusmodi matrimonium invalidatur. Idem ergo de aliis legibus; ob rationis paritatem dicendum. Consequencia bona est, à paritate rationis. Veritatem antecedentis S. Congregatio Cardinalium Tridentini Interpretum, declaravit apud Zypæum in suis Consultationibus, qui desuper eandem Congregationem cum Archiepiscopo Coloniensi consuluit. Hanc verò declarationem Urbanus VIII. approbavit, & inter authenticas declarationes relata fuisse eximus P. Daubermont Ord. Prædic. & S. Th. Doctor Lovaniensis anno 1680 publicè disputationi præsidens testificatus fuit.

3º. *Nemini sua fraus debet patrocinari. cap. 228 sedes & cap. ex tenore de rescript. Patrocinaretur verò, si vera esset sententia adversariorum. E propriis namque territoriis, solo animo subterfugiendæ legis, absque alia justa causa excurrens, eo ipso fraudem committit. Si ergo per hoc à patriis legibus eximeretur, ex ea fraude, suæ libertatis (ne dicam libertinitatis) patrocinium reportaret. Nec verò talis dici potest uti jure suo, nec proinde excusari à fraude. Neque enim jus quicquam habet è proprio territorio, absque animo mutandi domicilium, ad aliud excurrendi, ad solum finem subterfugiendi patrias leges: sicut nullus habet jus assumendi iter, vel laborem excusantem à jejunio, &c. ad solum finem subterfugiendi obligationem jejunii, &c.*

Et hinc 4º. nostra probatur assertio, quia 229 communis est sententia apud Sanchez (ait Layman loco relato) illos qui Festo, aut jejunii die, absque justa causà, iter instituunt, vel laborem, aliudve jejunii impedimentum suscipiunt, solo animo subterfugiendi obligationem jejunii, non liberari, aut excusari à præcepto jejunandi, vel Missam audiendi, quamvis excusarentur, si justam proficiscendi, vel laborandi causam haberent. Quia scilicet proficisci, vel laborare censentur in fraudem legis jejunii, vel Missæ, prout ex L. contra legem 21. probat Joannes Escobar tract. de utroque foro a. 4. Nec tales excusantur à peccato, quia scilicet tenentur absque justa causa non apponere impedimentum executioni legis. Omnis quippe lex, eo ipso quo formaliter præcipit observantiam aliquam, eo ipso virtualiter prohibet, sine justa causa apponere impedimentum isti observantia. Unde D. Thomas 2. 2. q. 147. a. 4. ad 3. dicit, quòd si peregrini

E 2

natio, & operis labor commodè differri possit. ... non sunt propter hoc Ecclesia jejunia præmittenda. Ergo similiter, &c.

230 Et confirmatur: quia si non censeretur fraudare, sed legitime subterfugere obligationem Sacri, jejunii, &c. qui è proprio territorio ad aliud excurreret ad solum finem subterfugendi illam, sequeretur eum non fraudare legem Sacri, jejunii, &c. sed obligationem illius legitime subterfugere, qui ad solum finem subterfugendi illam, apponeret impedimentum executioni illius, assumendo iter, vel laborem aliàs excusantem. Sed hoc dici nequit. Ergo. Majorem probat rationis paritas. Minorem verò probat hæc ratio: quia si hoc legitime fieri posset, magna sequerentur absurda, nimirum 1°. quemlibet posse, quolibet die, seipsum legitime impedire ab auditione Missæ, à jejunio, &c. proficiscendo ad locum, ubi non est Sacrum, vel assumendo laborem valde difficulter cum jejunio comparabilem, v. g. ludendo pilâ majori parte cujuslibet diei, &c. ad solum finem subterfugendi obligationem jejunii. 2°. non peccare contra legem jejunii, sed contra aliam legem dumtaxat, qui ad solum finem eximendi se à jejunio, subterfugendi que obligationem illius, illicito se labore fatigaret, v. g. commixtione cum feminis. Docuerunt quidem hoc Sancius & Rocafull apud Dianam p. 10. tr. 14. resol. 11. Pasqualigus in praxi de jejunio decis. 320. Tamburinus l. 4. in Decalog. c. 5. §. 7. sed horrorem piis auribus incusserunt. 3°. prævisionem non audiendæ Missæ non obstat, quominus quis proficiscatur venatum ad locum desertum, ubi nequibit die Fcsto Missam audire. Quam propositionem licet Tamburinus ibidem c. 2. §. 3. probabilem censet, reverà tamen scandalosa est, quia non ædificat, sed laxat mores. Illam verò propositionem, *Defessus ex quocumque labore licito, vel illicito, v. g. cum feminis commixtione, liberatur à lege jejunii.* Facultas Lovaniensis anno 1657. falsam, & castis auribus horribilem pronuntiavit.

Confirmatur 2°. ex Concilio Mediolanensi, Præsidente S. Carolo Borrom. p. 11. tit. de jejun. ubi sic: *Illorum damnamus ingluviem, qui primis quinque Quadragesimæ diebus Mediolanum se conferunt, Patria ritum in jejunio, & ciborum abstinentia fugientes; id est, è patrio loco, ubi Quadragesimale jejunium servatur, Mediolanum se conferentes (ubi ex consuetudine non servatur) ad finem subterfugendi patrium morem.*

Solvuntur objectiones.

231 **O**bjicies 1°. Non bene arguitur ab eo, qui laborat ad solum finem subterfugendi præceptum jejunii, ad eum, qui è patrio loco discedit ad solum eundem finem. Est enim disparitas, quòd prior assumat me-

dium ad non jejunandum, ubi, & quando viget præceptum jejunii; posterior verò assumat medium ad non jejunandum, ubi, & quando non viget jejunii præceptum.

Respondeo disparitatem esse nullam: quia sicut posterior intendit solum non jejunare, postquam erit in loco extraneo, in quo non est jejunium; sic prior solum intendit non jejunare, post iter, vel laborem, post quem non viget jejunii præceptum.

Objicies 2°. Qui facit quod in quæstione 232 est, suo jure utitur; sicut ille, qui ad locum exemptum seu privilegiatum se confert, ad solum finem quærendi immunitatem.

Respondeo negando antecedens. Quod non bene probatur illâ similitudine confereutis se ad locum privilegiatum; utpote qui hoc facit ex voluntate favoreque Principis, qui eo sine privilegiavit locum illum, ut ad illum confugientes gaudeant immunitate. Nihil verò simile est in casu nostro.

Objicies 3°. Qui facit quod in quæstione 233 ne est, solum vult agere contra legem, ubi lex non viget: ergo non peccat contra legem.

Respondeo negando consequentiam: quia obligatus ad legem, non minus peccat contra eam, discedendo à loco, ubi viget, ad solum finem subterfugendi legem, quam eo solo sine quærendo & assumendo quodcumque aliud medium, vel impedimentum observantiæ legis, v. g. itinerando, laborando, &c.

Objicies 4°. Licitum est mutare domicilium de loco ad locum, ex solo sine subterfugendi leges prioris domicilii, v. g. ex solo sine contrahendi matrimonium clandestinum in loco posterioris domicilii, ubi Tridentinum non viget. Ergo similiter, &c.

Respondeo negando consequentiam. Est enim disparitas, quòd prius non aperiat viam libertinitatis, uti posterius. Neque enim domicilium verè mutatur, absque sincero animo derelinquendi prius domicilium, & alibi perpetuò habitandi. *L. non utique, & L. domicilium, & L. ejus qui 2. §. penult. ff. ad municip. Verendum proinde timoratis conscientis, ne mentiat iniquitas sibi. Ficta quippe domicilii mutatio non excusat. Supposità verò verà, & non fictà domicilii mutatione, non censetur aperta janua continuis excursionibus ad finem subterfugendi leges, prout in casu nostro. Unde Sylvius 3. p. q. 45. Supplem. a. 4. quæstio 4. & 1. p. resol. 5. matrimonium 8. (cum Suarez & Bonacina) putat peccare quidem clandestinè matrimonium contrahentem, in loco mutati domicilii, ubi Tridentinum non viget; ipsius tamen matrimonium esse validum, non obstante quòd domicilium mutaverit, solo animo ibi clandestinè contrahendi. Nec fraudem ipsi tunc patrocinari, sed mutatam conditionem. Quia nimirum effectus parochianus istius loci, desit esse parochianus prio-*

ris loci. Cæterum non valere matrimonium ejus, qui (sine domicilii mutatione) è proprio territorio in aliud transit, animo subterfugendi legem Tridentini. Unde consequenter adjungit, non valere confessionem ejus, qui (abique domicilii mutatione) de una Dicecesi transit ad aliam, sine alia causa, quam ibi confitendi. Quia transeundo non mutat conditionem, seu Dicecesim, sed transit in fraudem.

CAPUT XXIX.

Ecclesiasticis legibus non subjiciuntur infideles, nec pueri nondum ratione utentes, nec perpetuò amentes.

235 **D**E infidelibus (puta non baptizatis) patet ex eo quòd soli baptizati subditi sint Ecclesiæ. *Quid enim mihi de iis qui foris sunt judicare?* ait Apollolus.

Quoad pueros ratione nondum utentes, & perpetuò amentes, ratio est, quia lex, utpote rationale præceptum, solis ratione utentibus imponitur. Unde bruta legis & præcepti incapacia sunt. Hinc Theologi & Canonistæ communiter inferunt, parentes non peccare, præbendo infantibus carnes, in diebus jejuniorum. Et sic habet consuetudo, ut Cajetanus ait 2. 2. q. 147. a. 8. Prudenter tamen filiis suis carnes subtrahent, ut paulatim ipsos in istius abstinentiæ usu forment: *Bonum est enim homini, cum portaverit jugum ab adolescentia sua.* Et ut D. Basilii loquitur q. 15. *etiam prima ætatis tempus ad accedentes suscipiendos idoneum esse censetur. Itaque dum adhuc facile formari potest, & tenera est anima, & velut cera leviter cedit, & convenienter forma facile ipsi imprimuntur, ad omnem bonorum exercitationem statim, & ab initio induci ipsam oportet, ut ubi ratio accesserit, & habitus discernendi contigerit, cursus existat ab elementis ab initio, & traditis pietatis formis. Cum ratio quidem quod utile est suggerat, consuetudo vero facultatem ad rectè faciendum inducat.*

236 Saltem hanc propositionem Emmanuelis Sa verbo jejunium: *Pueri non tenentur à carnibus abstinere ante duodecimum ætatis annum,* è libro ipsius merito expungi fecit S. Palatii Apostolici Magister. Tameñ etiam perpetuò amentes, ne materialiter quidem peccent, diebus Festivis opera servilia exercentes; ideoque Laymannus (apud Tamburinum l. 4. in Decal. c. 3. §. 1. n. 17.) fas esse dicat opera servilia ipsis tunc imponere. Verendum tamen ne peccet, qui amentis operâ, velut instrumento, utitur ad proprium lucrum, ex ea diebus Festivis percipiendum. Cum per amentem, velut instrumentum, operari videatur. Quidquid sit, extra controversiam est, fas non esse, ipsos concitare ad iram, blasphemiam, fornicationem, &c. ob intrinsecam deformitatem istis annexam, quam approbat, qui ad ista concitat, & ad

ista amentis operâ utitur, velut instrumento.

Quatuor circa pueros supersunt inquirenda. Primò, an irregularitatem incurrant, si ante rationis usum aliquem mutilaverint, vel occiderint? Secundò, an humanis legibus obligentur, qui septimum ætatis annum attigerunt? Tertio, an censuras ecclesiasticas incurrant ante annum decimum & dimidium? Quarto, an impuberes incidant in casum reservatum, siquod committant crimen, aliàs Episcopo reservatum?

Ad primum respondeo negativè contra Hostientem: sic enim Clemens V. declaravit Clementinâ *si furiosus* de homic.

Ad secundum respondeo quibusdam Antiquis visum esse quòd non, nisi proximi essent pubertati, id est, annum decimum & dimidium attigissent. Et ipsis subscribere videtur S. Antoninus. Verum opinio ista meritò hodie rejicitur à Theologis & Canonistis, contrariumque satis significatur can. *pueris* de delictis pueror. S. Antoninus verò non omninò manifestè isti favet opinioni, cum exponi possit de subjectione quoad vim coactivam, sive quoad poenarum incurSIONEM.

Ad tertium communis antiquorum Canonistarum opinio fuit affirmativa. Fondabant se in cap. 1. & ult. de sent. excommun. Verum caput primum non dicit pueros, Clericorum percussores, excommunicationem incurrisse, sed solum quòd non sunt ad Apostolicam Sedem mittendi, quia eos ætas excusat. Caput ultimum loquitur de pueris proximis pubertati, ibi: *sive ante, sive post pubertatem postulant se absolvi.* Verba namque ista denotare videntur crimen commissum circa tempus pubertatis. Fundata proinde videtur opinio negativa Dominici Soti in 4. distinct. 18. q. 1. a. 3. in fin. aliorumque illustrium Theologorum: quia cap. referente de delictis pueror. Alexander III. dicit, quòd *in pueris relinqui solet inultum, quòd in aliis provecioris ætatis humana leges dicunt severius corrigendum.* Nec ecclesiasticæ legis minùs humanæ sunt, quàm civiles, quæ pueros ante decimum annum & dimidium delinquentes, pro commissis delictis non puniunt. L. *quoniam* C. de falsa moneta. L. *pupillum*. ff. de reg. jur. & §. *in summa* Institur. lib. 4.

Ad quartum negativè responder Theologia Moralis, jussu & autoritate Illustriss. Episcopi Petrocorensis edita to. 1. l. 1. c. 9. in fine: tum quia mitius cum illis agendum, quàm cum aliis. Tum maximè quia in ipsis non reperitur necessitas Episcopalis examinis, & correctionis, qualem exigit casuum reservatio. Rationabiliter quidem hoc Episcopi declararent: quia tamen hoc ab ipso pendet arbitrio, mens & intentio ipsorum ab ipsis consultò inquiretur.